

ELŐSZÓ

Az olvasó a legkorábbi angolszász törvények magyar fordítását tartja a kezében, amelyeknek keletkezése a VII. századra tehető.

Ebben és az ezt megelőző korszakban Britannia területén apró törzsi királyságok alakultak ki, amelyek mérete sokszor nem volt nagyobb egy mai angol grófság kiterjedésénél. Ezek, a korai államalapítási kísérletek eredményeként létrejövő törzsi királyságok, mind keletkezésük, mind megszűnésük tekintetében beleillettek az európai kontinens nyugati felén, az V—VIII. századig végbemenő államszervezési kísérletek sorába. Ebben a korszakban, a volt Nyugat-Római birodalom területén a nyugati és keleti gótok, a burgundok és a frankok, valamint más népek tesznek kísérletet államalapításra és hódítják meg egymás államait. Ehhez hasonló folyamatok játszódnak le kisebb méretekben, de nem kisebb hevességgel a régi Britannia területén is. A több tucat királyság öldöklő harcok közepette, évtizedek alatt alakul át hét, viszonylag stabil állammá. Ezeken kívül létezik a Brit-szigeteken még sok kisebb-nagyobb úgynevezett királyság, de ezek nem angolszász alapításúak, hanem kelták.

Az említett viszonylag stabil államalakulatok közül, legkorábban Kent jut el az önálló belső törvényalkotáshoz, azaz a tulajdonképpeni államiség egyik kinyilvánítási módjához.

A dolog érdekessége, hogy Kent tulajdonképpen nem angol és nem szász alapítású, hanem a jött nép királysága, akik együtt költöztek be Britanniába az angol és szász törzsekkel az V. században. Természetesen a jött is germán nép volt.

A jöttök letelepedési területe Britannia délkeleti részén Kentben volt, Londontól délkeleti irányba a kontinens felé. Ez a terület esett a legközelebb az európai szárazföldre, a Rajna és a Loire közötti frank törzsterülethez és így ez a terület volt kitéve a legtöbb hatásnak, amely a kontinens felől érkezett. Kenttel szemben, a Csatorna túloldalán a frank állam húzódott, így Kent geopolitikai helyzetéből is fakadt az, hogy elsőként vette át a kontinensen kialakult mintákat.

Ám nemcsak a kedvező geopolitikai helyzet játszott szerepet abban, hogy Kentben jött létre az első britanniai feudális állam, hanem az is, hogy Britannia délkeleti része a Londoni-medencé és a tőle délkeletre eső terület, már a római korban, sőt az azt megelőző időszakban is a Brit-szigetek

legfejlettebb részét képezte. Ez azért alakult így, mert a nyugati civilizáció centrumához ezek a területek estek a legközelebb.

Tehát nem véletlen, hogy éppen Kent jutott el legkorábban az államalapításhoz és ezt megelőzően a kereszténység főlveteléhez, a VI. század végén.

A három törvénykönyv, amely a fiatal kenti állam törvényeinek jelentős részét tartalmazza, bepillantást enged számos érdekes kérdéskörbe. Az olvasó információkat nyerhet arról, hogy a korabeli államhatalom hogyan próbálta beilleszteni a még félig pogány vagy legalábbis az állam és az egyház számára még nem eléggé keresztény társadalomba, az állam és az egyház intézményeit. Továbbá a törvényekből kiderül, hogy milyen társadalmi csoportok voltak Kent és talán más britanniai angolszász koraközépkori államokban és ezeknek a csoportoknak milyen volt az egymáshoz viszonyított értéke és megítélése.

Ha az olvasó figyelmesen olvassa a törvényeket, a germán társadalom értékrendjének és a keresztény értékrendnek az ütközéséből adódó számos érdekességet fedezhet föl és a két értékrend és törvényalkotási filozófia következetlen alkalmazását is megpillanthatja. Ezen kívül, természetesen néha bepillantást nyerhetünk a germán szokásjogba, esetleg a régi germán mentalitásba és ami nagyon fontos, hogy a törvénykönyvekből kiderülnek a legfontosabb problémák, amelyekkel a kialakuló államnak szembe kellett néznie és a társadalomnak el kellett viselni.

Az általunk interpretált források közül, egyedül Ethelbert király törvényeiből közölt egy válogatást Sz. Jónás Ilona szerkesztésében az „Egyetemes történeti szöveggyűjtemény, középkor 1/2. kötet; Európa és Közel-Kelet IV—XV. század” című kötetben 1971-ben a Tankönyvkiadó. Az említett válogatás azonban nem teljes, ezért kiegészítettük azokon a helyeken, ahol módunkban állt és a kiegészített szöveget közöljük. Sajnos Ethelbert törvénykönyve még így sem teljes, mert a 34. törvénytől a 72. törvényig az angol kritikai kiadás sem közli a törvényeket.

A másik két kenti törvénykönyv, Hlothhere és Eadric közös, valamint Wihtréd önálló törvénykönyvének részleges vagy teljes hazai kiadására nem akadtunk rá és ezek teljes szövegét közöljük.